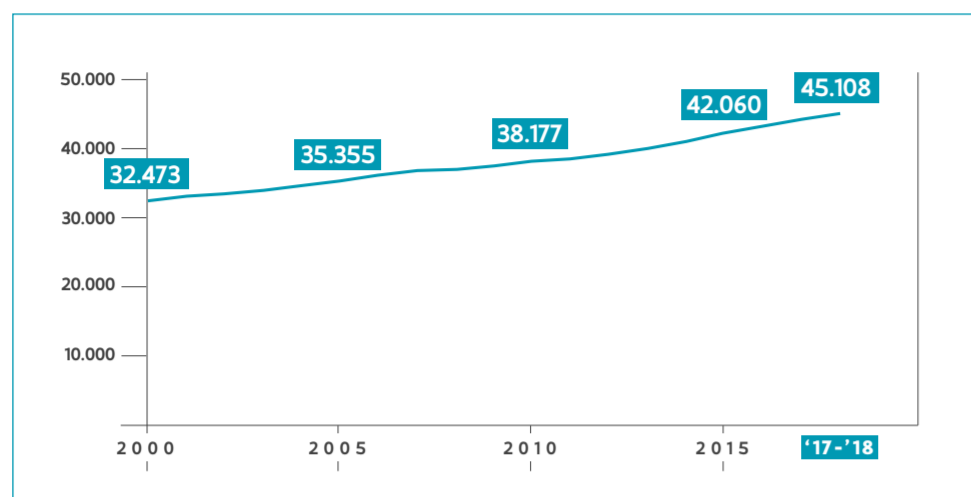

10.931 EXTRA PLAATSEN IN HET NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS IN BRUSSEL

Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel groeit sinds midden jaren '90. Vooral de laatste tien jaar is de groei sterk. Hieronder ziet u hoeveel kinderen er naar het Nederlandstalig kleuter-, lager- en secundair onderwijs in Brussel gaan.

Er blijft veel vraag naar plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. In 2018 investeerde de VGC 31 miljoen euro in 14 scholen. Daarmee creëerde ze 1.790 extra plaatsen in het basisonderwijs en 790 plaatsen in het secundair onderwijs.

Daarnaast investeerde de VGC onder meer in een nieuwe campus Pacheco in Brussel met plaats voor 220 kinderen in het basisonderwijs en 400 leerlingen in het secundair onderwijs.

Daar onderwijst de VGC ook voor de tijdelijke huisvesting tijdens werken. Nieuwe bouwprojecten startten en heel wat nieuwe en gerenoveerde scholen gingen open.

In het totaal realiseerde de VGC de afgelopen 5 jaar een uitbreiding met 10.931 plaatsen. In het kleuteronderwijs kwamen er 2.607 plaatsen bij, in het lager onderwijs 4.684 en in het secundair 3.640.

FR 10 931 places supplémentaires dans l'enseignement néerlandophone à Bruxelles

Les écoles néerlandophones de Bruxelles jouissent encore d'une grande popularité. En 2018, la VGC a investi 31 millions d'euros dans 14 d'entre elles. Grâce à des rénovations et à des projets de nouvelles constructions, la VGC a créé de nombreuses places supplémentaires.

EN 10,931 additional places in Dutch-speaking schools in Brussels

There is still high demand for space in Dutch-speaking schools in Brussels. In 2018, the VGC invested EUR 31 million in 14 schools. Through renovations and new construction projects, the VGC has created many new places.

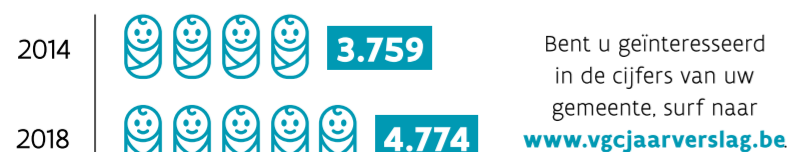
MEER PLAATSEN IN CRÈCHES VOOR BABY'S EN PEUTERS

FR Capacité d'accueil supplémentaire pour les bébés et bambins dans les crèches
EN More places in child care centres for infants and toddlers

Met steun van de VGC openden heel wat nieuwe of gerenoveerde crèches in 2018. De VGC financiert ook extra plaatsen in de inkomensgerelateerde kinderopvang. Dat zijn gesubsidieerde plaatsen, waar ouders een bijdrage betalen op basis van hun inkomen.

CAPACITEITSUITBREIDING INKOMENSGERELATEERDE KINDEROPVANG APRIL 2014 TEGENOVER NAJAAR 2018

BUITENSPEL

2 MILJOEN EURO VOOR CREATIEVE SPEELPLAATSEN

Nederlandstalige scholen in Brussel kunnen financiële steun en coaching krijgen om van hun speelplaats een kwaliteitsvolle buitenruimte te maken. Een plaats waar leerlingen hun talenten kunnen uiten en veel kunnen leren. In 2018 kregen 25 scholen subsidies om hun speelplaats avontuurlijker, creatiever en natuurrijker te maken.

Basisschool Heilig-Hart (Jette)

Basisschool De Iris - deel speelbos (Ukkel)

Basisschool Klavertje Vier (Brussel-Laken)

www.onderwijsinbrussel.be/buitenspel

FR BuitenSpel : 2 millions d'euros pour des cours de récréation créatives

En 2018, 25 écoles néerlandophones ont été subventionnées pour transformer leur cour de récréation en un lieu où règnent créativité, nature et aventure.

EN BuitenSpel: EUR 2 million for creative playgrounds

In 2018, 25 Dutch-speaking schools received subsidies to make their playgrounds more adventurous, more creative and closer to nature.

SCHOLEN BESPAREN ENERGIE

De VGC investeerde tussen 2010 en 2018 meer dan 3 miljoen euro om meer dan 140 scholen energiezuiniger te maken. In 2018 kregen 32 scholen financiële hulp, 310.698 euro in totaal.

www.vgc.be/ondersteuning/subsidies/onderwijs/energiezorg-op-school

FR Les écoles économisent l'énergie

Entre 2010 et 2018, la VGC a investi plus de 3 millions d'euros pour rendre plus de 140 écoles davantage économes en matière d'énergie.

EN Schools save energy

Between 2010 and 2018, the VGC invested over EUR 3 million to make more than 140 schools more energy efficient.

10 JAAR ONDERWIJS-CENTRUM BRUSSEL

Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) ondersteunt schoolteams, Brede Scholen en de VGC-speelpleinen. Het wil de ontwikkelingskansen van alle kinderen en jongeren vergroten. De werking van het OCB richt zich op taal en meertaligheid, ouder- en buurtbetrokkenheid, omgaan met diversiteit en armoede, Brede School en breed leren, spel en spelen.

2018 IN CIJFERS

Medewerkers

98
VOLTUJDSE
EQUIVALENTEN

Aantal gebruikers van de onderwijsbibliotheek

GEMIDDELD
300
PER MAAND

Aantal deelnemers aan de vormingen

1.250
OVER HET HELE
SCHOOLJAAR

Scholen, Brede Scholen en speelpleinen die een beroep deden op OCB

122

Basisonderwijs

31

Secundair onderwijs

29

Brede Scholen

28

Speelpleinen

Middelen

€ 6.400.000

www.onderwijscentrumbrussel.be

www.youtube.com/channel/UCtISqVx1_yyifAdiyCWIPDw

ENTER FESTIVAL BXL: KUNST IN VELE HANDEN

Eind april kon u in Laken, Haren, Sint-Pieters-Woluwe en de Begijnhofwijk in Brussel-Stad naar het multidisciplinaire kunstenfestival ENTER. Het festival is een initiatief van Demos vzw en de gemeenschapscentra van de VGC.

© Compagnie Caricule

© Danny Willems

© Mbalou Arnould

ENTER Festival BXL koos artistieke producties die burgers betrekken bij het creatieproces. En het gaf nieuw Brussels talent een podium. Bewoners uit de vier festivalzones kregen een programmabudget. Zo selecteerden zij zelf de producties die ze interessant vonden om in hun wijk te tonen. Van grote namen als Ultima Vez tot jongeren uit de buurt die hun eerste hiphoppoptreden deden. ENTER Festival BXL toonde bijna honderd projecten op plaatsen waar je het niet verwacht. In verschillende talen, want het was een festival voor iedereen in Brussel en daarbuiten.

www.enterfestival.be

FR ENTER Festival BXL : l'art mis entre toutes les mains

Fin avril, vous pouviez participer au festival artistique multidisciplinaire ENTER. Ce festival se concentre sur les pratiques artistiques participatives et est une initiative de Demos asbl et des centres communautaires de la VGC.

EN ENTER Festival BXL: art in many hands

At the end of April, you had the chance to visit the multidisciplinary arts festival ENTER. The festival, which focuses on participative artistic practices, is an initiative of the non-profit association Demos and the VGC's community centres.

KINDEREN STIMULEREN OM TE LEZEN

Brusselse bibliotheken willen families stimuleren om te lezen en zo sociale ongelijkheid tegengaan. Hoe motiveer je families waar lezen, voorlezen en omgaan met boeken niet evident is?

Open the Door for Reading

In dit Europese uitwisselingsproject werken vijf steden samen: Göteborg, Bristol, Milaan, Turku en Brussel. De vijf steden delen ervaringen en goede praktijken. Ze bedenken manieren om gezinnen te stimuleren om thuis meer te lezen.

De dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBIB) van de VGC begeleidt twintig Brusselse bibliotheken in dit Europese uitwisselingsproject. In mei 2019 komen de vier partnersteden naar Brussel. OBIB organiseert deze meeting samen met andere Brusselse partners. Eind 2019 presenteren ze in Milaan een boekje vol tips en alle resultaten van het project.

www.goteborg.se/openthedoorforreading

Boekstart

Kinderen die al vroeg kennismaken met boeken, leren beter talen, lezen sneller en rekenen beter. Daarom stimuleert OBIB ouders om al vroeg te lezen met hun kinderen via het project 'Boekstart'.

Is uw baby zes maanden? Dan krijgt u een babypakket met een knisperboek en een brochure over voorlezen en over de bibliotheek. Is uw kindje vijftien maanden? Dan kunt u een peupertas ophalen in de lokale bibliotheek. U krijgt twee boeken en een brochure vol tips. De consultatiebureaus van Kind en Gezin en de crèches helpen u verder.

www.boekstart.be

FR Stimuler la lecture chez les enfants

Dans le cadre du projet d'échange européen « Open the Door for Reading », cinq villes imaginent des moyens de stimuler les familles à lire davantage à la maison. Le service Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBIB) de la VGC accompagne vingt bibliothèques bruxelloises dans ce projet d'échange européen. Via le projet « Boekstart », OBIB encourage les parents à lire avec leurs enfants dès leur plus jeune âge.

EN Encouraging children to read

In the European exchange project « Open the Door for Reading », five cities are devising ways of encouraging families to read more at home. The VGC's Ondersteuning Bibliotheken in Brussel service (OBIB) is assisting twenty Brussels libraries as part of this European exchange project. Via the « Boekstart » project, OBIB encourages parents to read with their children from an early age.

© Iedereen Leest

CultuurContentement presenteert resultaten bevraging: "Investeer meer in cultuur!"

Steden en gemeenten moeten zorgen voor meer begeleiding en minder regulitis, beter communiceren over cultuur, meer betaalbare infrastructuur voorzien en meer durven experimenteren op cultureel vlak. Dat zijn in een notendop de belangrijkste conclusies van de burgerbevraging CultuurContentement. Daarin gaven ruim 5.500 burgers hun mening over de kwaliteit van het culturele aanbod in hun gemeente. De burger is kritisch-constructief. "Mensen willen een bib dichtbij en ondersteuning op maat voor het lokale verenigingsleven," zo stelt onderzoeker Ignace Glorieux. "Burgers weten nog te vaak niet met welke vragen ze al dan niet terecht kunnen bij hun gemeentebestuur. Dat is jammer, want op die manier missen potentiële vernieuwers impulsen die bijdragen aan de dynamiek van hun gemeente," zegt Glorieux. Op vlak van communicatie moet duidelijk nog een tandje worden bijgestoken. Zo weet 40 procent niet welke ondersteuning tijdelijke projecten in hun gemeente kunnen krijgen. 50 procent van de bevragden vindt dat lokaal ergoed meer gepromoot mag worden en 25 procent stelt dat lokaal talent meer zichtbaarheid verdient.

Er moet ook stevig nagedacht worden over de nabijheid en toegankelijkheid van bepaalde faciliteiten. Schaalvergroting kan, maar niet ten koste van alles. "Burgers zijn duidelijk op zoek naar plaatsen om elkaar te ontmoeten en zelf creatief bezig te zijn. Dat de ruimtes om te vergaderen of te organiseren dan nog te vaak te duur zijn, is de doorsnee respondent duidelijk een doorn in het oog." Durven experimenteren en inzetten op wat groeit van onderuit zijn twee conclusies die de organisatoren graag meegeven aan toekomstige beleidsmakers. Over het algemeen zijn inwoners van grotere steden en gemeenten het meest tevreden over het gevoerde cultuurbeleid. Jongeren kijken dan weer het meest kritisch naar hun lokaal cultuurbeleid. Zij pleiten voor een meer divers en actief cultuuraanbod afgestemd op hun behoeften. Een aantal gemeentes hebben dit alvast begrepen en gingen zelf actief op zoek naar feedback van hun inwoners. Stekene, Maarkedal, Bonheiden, Temse, Tervuren, Wevelgem, Arendonk, Wuustwezel, Hoeilaart, Deerlijk en Eeklo ontvingen op 13 maart in het Vlaams Parlement felicitaties en een erelint van minister van Cultuur Sven Gatz.

CultuurContentement is een initiatief van zes koepelorganisaties uit de cultuursector. Hiermee willen ze, n.a.v. de gemeenteraadsverkiezingen in oktober, het signaal geven dat cultuur er echt toe doet. De initiatiefnemers zijn: De Federatie, Forum voor Amateurkunsten (FvA), Overleg Cultureel Erfgoed (OCE), Overleg Kunstenorganisaties (oKo), Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra (VVC) en Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie (VVBAD).

> www.cultuurcontentement.be

Brusselse bibliotheken gaan op Erasmus. Open the Door for Reading!

Hoe breng je lezen dichterbij maatschappelijk kwetsbare gezinnen? Hoe ga je het vaak moeilijke en delicate gesprek aan met ouders uit moeilijk bereikbare doelgroepen over wat boeken en verhalen kunnen betekenen voor hun kroost? Met deze en andere vragen worstelen Brusselse bibliotheken al enkele jaren. Tal van Brusselse projecten focussen dan ook steeds sterker op kansengroepen omdat Brusselse bibliotheken leesbevordering als een instrument hanteren in de strijd tegen sociale ongelijkheid. *Boekstart*, *Brussels Reads Aloud*, *Boekenbende* en de *Leeslijn* werken goed en bereiken hun doelgroepen. Maar voor bibliotheekmedewerkers is het geen eenvoudige taak om te werken voor gezinnen waar (voor)lezen en de omgang met boeken niet evident zijn.

De partneroproep *Open the Door for Reading* kwam in 2017 dan ook als geroepen. De initiatiefnemer was het Zweedse Göteborg. Samen met Bristol, Milan en Turku maakt Brussel tot eind 2019 actief deel uit van dit Erasmus+ partnerproject. De dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB) van de Vlaamse Gemeenschapscommissie begeleidt de twintig Brusselse bibliotheken in dit Europese uitwisselingsproject.

Binnen *Open the Door for Reading* willen de vijf partners vanuit hun verschillende achtergronden (onderwijs, gezondheid, opvoeding, cultuur) ervaringen en geode praktijken delen en innoverende leesmethoden en -instrumenten ontwikkelen om kansengroepen te bereiken, ondersteunen en versterken. In december 2017 vond de eerste partnermeeting plaats bij initiatiefnemer Göteborg. Een unieke gelegenheid om kennis te maken met de sterk sectoroverschrijdende aanpak in Zweden. Onder de gemeenschappelijke noemer *Equal Gothenburg* werken bibliotheken, basisscholen en familiecentra nauw samen om leesbevordering tot dé hefboom te maken in de strijd tegen sociale ongelijkheid. Een bijzonder inspirerend verhaal, dat de toon zet voor twee intense Europese samenwerkingsjaren.

> Meer weten? Neem contact op met het OBiB-team: stijn.callewaert@vgc.be
www.goteborg.se/openthedoorforreading (projectsite OBiB in opbouw)

Inspirerend afsluitmoment van *Open the door for reading* in Brussel

Op 9 mei vond te Brussel een internationale conferentie plaats met als thema *Open the Door for Reading: Leesbevordering voor en met kansengroepen gericht op jonge kinderen van 0 tot 6 jaar*. Met de steun van Europa zoeken vijf steden – Göteborg (initiatiefnemer en coördinator), Bristol, Turku, Milaan en Brussel – twee jaar lang een antwoord op vragen zoals: Hoe inspireer je ouders van jonge kinderen om thuis met verhalen en boeken aan de slag te gaan? En hoe kun je deze boodschap in het bijzonder overbrengen bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen?

Sinds december 2017 delen partners uit verschillende werkomgevingen (voorschoolse organisaties, scholen, welzijnscentra en bibliotheken) uit deze vijf steden hun ervaringen met elkaar. Door het uitwisselen van positieve ervaringen en kennis over leesbevordering bij kwetsbare gezinnen in hun eigen stad

willen de partners tot nieuwe leesinzichten en -methodieken komen. Hiervoor gaan ze bij elkaar op bezoek en nemen er deel aan seminars en workshops. Van 6 tot 9 mei streken ze neer in Brussel in de gebouwen van Kind en Gezin en in oktober sluiten ze af in Milaan.

Leesplezier staat voorop in dit project. De ervaringen en werkmethodes worden verzameld in een handleiding voor de sector (bibliotheek, voorschoolse opvang, kinderopvang, enz.). De doelstelling is om het belang van het lezen en het vertellen te benadrukken en professionals die regelmatig samenwerken met gezinnen bij te staan met handige tips. De finale versie zal beschikbaar zijn in het najaar, zowel digitaal als op papier.

De conferentie in Brussel, georganiseerd door OBiB – dienst ondersteuning Bibliotheken in Brussel van de Vlaamse

“ DOOR HET UITWISSELEN VAN POSITIEVE ERVARINGEN EN KENNIS OVER LEESBEVORDERING BIJ KWETSBARE GEZINNEN WILLEN DE PARTNERS TOT NIEUWE LEESINZICHTEN EN -METHODIEKEN KOMEN.

Gemeenschapscommissie — bereikte een breed scala aan geïnteresseerden uit heel Vlaanderen en Brussel en uit verschillende Europese landen. Hieruit blijkt hoeveel partners er al werken rond deze problematiek en hoe broodnodig een gecoördineerde aanpak hiervan is.

Na een verwelkoming door **Stijn Callewaert** van OBiB vertelt de directeur-generaal voor educatie, jeugd, sport en cultuur van de EU, **Géraldine Libreau** over alle initiatieven van de Europese Gemeenschap rond het promoten van leesbevordering en welzijn bij jonge kinderen. Aangezien inclusie en het stedelijk aspect zowel in dit pro-

verhalen vertellen en voorlezen een onontbeerlijke stap is om te komen tot meer gelijkheid in de samenleving. Door jonge kinderen voor te lezen ontwikkel je hun woordenschat waardoor ze later beter kunnen lezen en presteren op school. Dit leidt tot een betere job, financiële zekerheid en een sociale upgrade.

Keynote-spreker **Amos Van Gelderen**, hoogleraar aan de universiteiten van Rotterdam en Amsterdam, benadrukt het belang van de ouderbetrokkenheid. Ouders uit maatschappelijk kwetsbare gezinnen hebben vaak geen fijne herinneringen aan de school en staan er dus eerder wantrouwig tegenover. Daarom

Het voormiddagprogramma wordt afgesloten met een geanimeerd panelgesprek met **Sieneke Goorhuis-Brouwer** uit Nederland, **Elisabeth Mellgren** hoogleraar aan de universiteit van Göteborg, **Hilde De Smedt** van Foyer te Brussel, **Sarah Whitehouse** van de universiteit van West Engeland in Bristol en moderator **Wim Ipers** van Centrum Basiseducatie Brusselleer.

Dit alles leverde heel wat stof tot nadenken en de vele deelnemers gebruikten de lunchpauze dan ook gretig om met anderen te discussiëren, te netwerken en ervaringen uit te wisselen.

In de namiddag kon iedereen deelnemen aan twee workshops waarin internationale *good practices* toegelicht worden. Het Rotterdams project *Thuis in taal* wordt door drie enthousiaste dames in woord en beeld toegelicht. De bibliotheek speelt er een cruciale rol in maar stapt af van het idee dat iedereen onmiddellijk aan het lezen of voorlezen moet slaan. Werken met en rond boekjes met liedjes, spelletjes en prenten zonder woorden kunnen een eerste opstap vormen naar het vertrouwd worden met boekjes en voorlezen.

Zelfs na deze goed gevulde dag met interessante sprekers en boeiende workshops, konden velen er niet genoeg van krijgen en bleven ze napraten en ideeën uitwisselen met een glaasje in de hand.

In Brussel staat *the door to reading* niet op een kiertje maar wagenwijd open! ■■

Foto's: Kevin Scarlet

ject als in het beleid van de EU van primordiaal belang zijn, werd het als Erasmus+ project erkend. Men hoopt dat de output ervan later uitgerold kan worden in andere Europese steden.

Malin Omland, initiatiefnemer uit Göteborg, benadrukt dat het empoweren van ouders en families door middel van

moeten leerkrachten inzicht krijgen in de thuistaal en een positieve wederzijdse relatie opbouwen met de ouders om samen rond voorlezen aan de slag te gaan. In het project *Thuis in taal* worden leerkrachten een jaar lang bijgeschoold om de kloof te dichten tussen ouders en school. Het project vraagt veel tijd en inzet maar wordt als zeer positief ervaren.

Brusselse Werkgroep *Open the door for reading* “Lezen kan ook zonder boeken!”

Wie zijn jullie?

De Brusselse werkgroep ontstond in het kader van het Erasmus+-project *Open the Door for Reading*. Dat is een Europees project waarbij het gaat om strategische partnerschappen, en waarbij samengewerkt wordt rond innovatie en de uitwisseling van goede praktijken. Dit project wordt gecoördineerd door de stad Gotenburg. De andere partnersteden zijn Bristol, Milaan, Turku en Brussel. In het project gaat het om leesbevordering bij kinderen van nul tot zes jaar, met een focus op de stappen die vóór lezen komen. Tijdens transnationale meetings wisselen we goede praktijken uit, en onze inzichten proberen we vorm te geven in een handleiding voor de beroepskrachten en vrijwilligers die met deze doelgroep werken. De Brusselse werkgroep participeert in alle activiteiten van het project: de transnationale meetings (voorbereiding, deelname, organisatie, rapporteren), het opstellen van de handleiding (discussies, bevestigingen, testen en evalueren). In de werkgroep zitten Stijn Callewaert, Els Patoor en Fleur De Meyer van OBiB, de dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Voor de Brusselse bibliotheken nemen deel: Anneke Verbeeke (Ukkel), Eefje Vloeberghs (Sint-Joost-ten-Node), Nathalie Verstryngne (Elsene), Anna Kennis (Sint-Lambrechts-Woluwe), Birgit Delporte (Schaarbeek), Christina Roelandt (Muntpunt), Kathleen Bollue (Sint-Pieters-Woluwe). Voor het Centrum Basededucatie Brusselleer: Ine Meersman, voor het Huis van het Kind: Nicoleta Vandeputte, voor de entiteit Gezin van de VGC: Krista Donckers, en voor OCB (Onderwijs Centrum Brussel): Muriel van Eeden en Dennis Pauwels.

Stijn Callewaert (OBiB-VGC), Anna Kennis (OB Sint-Lambrechts-Woluwe), Anneke Verbeeke (OB Ukkel), Ine Meersman (Centrum Basededucatie Brusselleer), Nicoleta Vandeputte (Huis van het Kind), Nathalie Verstryngne (OB Elsene), Birgit Delporte (OB Schaarbeek), Valerie Pauwels (OB Brussel-Stad), Christina Roelandt (Muntpunt), Eefje Vloeberghs (Sint-Joost-ten-Node). Foto: Fleur De Meyer (OBiB-VGC).

Wat is jullie opdracht en hoe vullen jullie die in?

Onze belangrijkste opdracht is het uitdiepen van de inzichten en ervaringen met onze lokale partners om zo te komen tot een leesbeleid dat verspreid kan worden bij alle partners die met deze doelgroep in aanraking komen.

Wat hebben jullie al gerealiseerd?

De meest ingrijpende realisatie is het kritisch bekijken en in vraag stellen van de eigen houding, vooroordelen en werkmethodes. Als bibliotheken zijn we gaan beseffen dat boeken niet altijd haalbaar zijn, vooral niet in kwetsbare gezinnen die geen leescultuur hebben — en dat lezen ook kan zonder boeken!

De principes die aan dit inzicht ten gronde liggen formuleren, deze omzetten naar boodschappen specifiek voor de doelgroep, en het verwoorden van een aantal praktische tips in de handleiding is voor ons een belangrijk deel van dit proces.

Wat willen jullie als werkgroep nog realiseren?

We beseffen dat de inhoud van de handleiding vertaald moet worden naar verschillende eindproducten, afhankelijk van de beoogde lezer/gebruiker, om tot een maximale bruikbaarheid te komen. Een laaggeletterde die vrijwilligerswerk doet moet op een andere manier aangesproken worden dan iemand die

een beleidsfunctie heeft. Een andere belangrijke stap is het evalueren van onze eigen bibliotheekprojecten in het licht van de Erasmus-ervaringen en een zo breed mogelijk werkveld hierover aanspreken.

Wat maakt jullie werkgroep zo uniek?

Het is voor het eerst dat we met verschillende organisaties rond de tafel zitten om na te denken over leesbevordering en een leesbeleid. Er maken niet alleen mensen uit bibliotheken deel van uit, maar ook mensen van volwassenen-educatie (Brusselleer), entiteit Gezin, Huis van het Kind en het Onderwijs Centrum Brussel. We werken allemaal met dezelfde doelgroep, ieder vanuit het eigen perspectief. Juist die verschillende perspectieven bijeen brengen maakt de uitwisseling zo rijk en intens.

Hoe zou je de teamspirit omschrijven?

Nieuwsgierig en geestdriftig. De deelname vraagt een grote inzet, maar tegelijk biedt het de mogelijkheid in de diepte te gaan over de theoretische en praktische grondslagen van ons handelen. Daarvoor is zelden tijd, en toch wordt het als echt noodzakelijk ervaren. En dat is juist wat mensen ook motiveert en begeestert — naast het enthousiasme en de inspiratie die ontstaan door de kennismaking met praktijken in andere steden.

Welke voor- en nadelen heeft de ODR-werkgroep voor de bibliotheekwerking?

Voor de bibliotheken die mee in het project gestapt zijn is een van de voordelen dat men tijdens het project meer en intensievere relaties uitbouwt met andere partners in Brussel. We zijn allemaal nog te veel op ons eigen eilandje bezig, en het loont om samen te zitten en discussies ten gronde te voeren. Het

nadeel is dat dit veel extra werk is en dus veel tijd vraagt. Het Erasmusproject brengt een dynamiek op gang die leidt tot reële verandering, maar waarvan het nog niet duidelijk is hoe die behouden kan blijven na afloop van het project. Ook daarover moeten we verder nadenken. ■■

OPEN THE DOOR FOR READING

Hoe breng je lezen dichter bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen? Hoe ga je het vaak moeilijke en delicate gesprek aan met ouders die tot moeilijk bereikbare doelgroepen behoren over wat boeken en verhalen kunnen betekenen voor hun kroost? Het zijn enkele van de vele vragen waar de Brusselse bibliotheken al jaren mee worstelen. Tal van Brusselse projecten focussen dan ook steeds sterker op kansengroepen omdat Brusselse bibliotheken leesbevordering als een instrument hanteren in de strijd tegen sociale ongelijkheid. De leesbevorderingsprojecten *Boekstart*, *Brussels Reads Aloud*, *Boekenbende* en *de Leeslijn* werken goed en bereiken hun doelgroepen. Maar het is geen eenvoudige taak voor de bibliotheekmedewerkers om te werken voor gezinnen waar (voor)lezen en de omgang met boeken niet evident zijn.

Sinds eind 2017 zijn de Brusselse bibliotheken partner van *Open the Door for Reading*, een Erasmus+-samenwerkingsproject dat focust op de soms moeilijke match tussen leesbevordering en kansengroepen. De dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB) van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) begeleidt twintig Brusselse bibliotheken in dit Europese uitwisselingsproject.

Binnen Open the Door for Reading willen de vijf partners vanuit hun verschillende achtergronden (onderwijs, gezondheid, opvoeding, cultuur) ervaringen en goede praktijken delen en innoverende leesmethoden/instrumenten ontwikkelen om kansengroepen te bereiken, te ondersteunen en te versterken.

> Meer info vind je op de projectsite: <https://brusselsebibliotheeken.bibliotheek.be/openthedoorfor-reading>. Of neem contact met het OBiB-team: obib@vgc.be.

PROGRAMMA'S ROND GELETTERDHEID BINNEN DE FAMILIEOMGEVING: WANNEER EN HOE?

Boeken zijn niet altijd een goede manier om ouders te betrekken bij de geletterdheid van hun kinderen en de moedertaal is niet altijd een betrouwbare indicator voor de behoeften van een bepaalde groep. Wat weten we nog meer over de programma's rond geletterdheid binnen de familieomgeving? Dr. Amos van Gelderen sprak met School Education Gateway over dit onderwerp naar aanleiding van de conferentie *Family Literacy and Reading Promotion for Socially Vulnerable Families* die de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Brusselse bibliotheken op 9 mei 2019 organiseerden in het kader van hun deelname aan het Erasmus+-project *Open the Door for Reading* (zie META 2019/5 p. 42-43). Van Gelderen was hoofdspreker tijdens deze conferentie. Amos van Gelderen is hoogleraar aan de Hogeschool Rotterdam en senior onderzoeker aan het Kohnstamm Instituut, Universiteit van Amsterdam.

Wat zijn interventies rond geletterdheid binnen de familieomgeving?

Bij interventies rond geletterdheid binnen de familieomgeving gaan scholen en ouders een soort partnerschap aan met betrekking tot het taalgebruik. Ze hebben vooral te maken met zeer jonge kinderen, van de kinderdagverblijven tot de kleuterschool en soms ook de lagere school. Deze interventies, deze programma's rond geletterdheid binnen de familieomgeving, zijn vooral gericht op kinderen van laagopgeleide ouders, die thuis (te) weinig talige stimulansen krijgen, zoals bijvoorbeeld enkel talige interactie met de ouders, maar niet daarbuiten.

Hoe kunnen leerkrachten ouders betrekken bij programma's rond geletterdheid binnen de familieomgeving?

Wat een leerkracht moet doen om ouders bij de school te betrekken is ingewikkeld. Vaak hebben laagopgeleide ouders vooroordelen over scholen, waar leerkrachten tegen moeten opboksen. Veel van deze ouders hebben niet zulke goede ervaringen met de school. Er is een culturele kloof tussen wat de ouders denken dat de school is, en hoe de school zich aan de ouders wil presenteren. En om deze kloof te dichten moeten de leerkrachten bekwaam zijn om de ouders te overtuigen. Dit is een van de meest basale voorwaarden om met de ouders te kunnen werken aan de taalontwikkeling van hun kinderen en om activiteiten met hen te organiseren. Leerkrachten moeten dus proberen wat meer te leren over de thuissituatie en de ouders actief betrekken bij de klasactiviteiten.

Welke activiteiten rond geletterdheid voor ouders en kinderen zijn tot nu toe het meest effectief gebleken?

Uit onderzoek blijkt dat deze groepen de vraag stellen om hardop te lezen vaak een negatief effect heeft. Want hardop lezen vereist dat ze goed kunnen lezen, en dat is voor hen een bedreigende situatie omdat ze zich niet competent voelen. En dus is het niet zo verstandig om deze leesactiviteiten voor te schrijven aan ouders die zich in deze situatie bevinden. We toonden aan dat wanneer ouders hun dagelijkse activiteiten (boodschappen doen, koken, enz.) aan hun kinderen uitleggen en hen door middel van verbale communicatie betrekken, dit veel beter werkt dan wanneer ze boeken gebruiken. Maar deze zaken liggen vaak gevoelig, want in veel culturen moeten kinderen gewoon gehoorzaam zijn, zonder dialoog en zonder hun mening te geven. In zulke gevallen hebben leerkrachten moeite met ingrijpen.

Op welke groepen ouders zijn deze programma's gericht?

In de meeste scholen vind je veel verschillende soorten ouders, met allerlei achtergronden – cultureel, talig – en dus ook verschillende onderwijsniveaus. Het is problematisch om alle ouders op dezelfde manier te behandelen en dezelfde programma's te gebruiken. Met andere woorden, je kunt beter werken met ouders die deze ondersteuning het hardst nodig hebben. Ouders met een hoog opleidingsniveau kunnen er ook iets aan hebben, maar zij hebben er minder nood aan. Dit probleem doet zich vaak voor bij leraren die denken dat iemand die Marokkaans of een andere taal dan het Nederlands spreekt, laaggeschoold of zelfs functioneel analfabeet is. Maar dat is natuurlijk niet per se het geval. Het is een probleem dat leraren niet geleerd hebben om naar de verschillende taalsituaties te kijken en zo het verschil niet zien tussen functioneel analfabeet, laagopgeleid en niet-moedertaalspreker. ■■

> De tekst *Education Talks: Family literacy programmes: when and how?* verscheen oorspronkelijk in 23 talen op de website van School Education Gateway:

<https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/viewpoints/interviews/education-talks-van-gelderen.htm>

Het interview met Amos van Gelderen kan bekeken worden op het Youtubekanaal van School Education Gateway: <https://youtu.be/HHW2OawOntk>

Bewerking van de inleiding en vertaling: Patrick Vanhoucke en Fleur De Meyer, dienst Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB) van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). (CC BY 4.0)